

Tervetuloa Hiihtomuseoon!

Ohjeita museovierailua varten

Oppilaat ovat koko museovierailun ajan opettajan vastuulla. Museon avoinnapidon henkilökunnalta voi kysyä neuvoja ja he opastavat toimintaosaston laitteiden käytössä.

1. Saapuessasi museoon tulet museon sisääntuloaulaan, josta löytyy museon lipunmyynti ja informaatiopiste.
2. Vaatteiden säilytystilat ovat vastapäätä lipunmyyntipistettä. Sieltä löytyvät myös lukittavat lokerot, joihin pitää jättää reput ja isommat laukut museokäynnin ajaksi.
3. Museon WC-tilat löytyvät vaatteiden säilytystilan vierestä oikealta.
4. Sisääntulokerroksessa on käytettävissä tarpeen vaatiessa myös hissi yläkerran näyttelytiloihin. Pohjakerroksen näyttelytiloihin on portaikossa tuolihissi. Jos tarvitset hissiä, kysy apua museon asiakaspalvelijoilta lipunmyynnistä.
5. Sisääntuloaulassa sijaitsee myös museokauppa.
6. Perusnäyttelyyn Hiihdon henkeä siirrytään toimintaosastolta vasemmallalla olevasta liukuovesta.
7. Toimintaosastolla on mäkihyppysimulaattori.
8. Museon toisessa kerroksessa sijaitsee vaihtuvan näyttelyn tila: parvi ja näyttelysali. Yläkerran näyttelytilaan siirrytään portaita pitkin tai tarpeen vaatiessa hissillä.
9. Pohjakerroksessa sijaitsee lumiluolamaisessa näyttelytilassa Sisulla sankariksi -näyttely. Näyttelytilaan siirrytään portaita pitkin tai tarpeen vaatiessa portaissa sijaitsevalla tuolihissillä.
10. Näyttelytiloissa esineet ovat suojassa lasiseinäisissä vitriineissä. Vitriinit eivät kestä nojailua joten vältä sitä! Näyttelytilassa on myös kohteita, joita voi kokeilla.
11. Tehtäviä tehdessäsi jätä tilaa myös toisille ja tarkastele esinettä tai teosta hieman kauempaa. Näyttelytilojen vitriinejä tai seiniä ei voi käyttää kirjoitusalusina.
12. Liiku ryhmän mukana ja noudata opettajan ohjeita. Siirry rauhallisesti paikasta toiseen, älä juokse. Näin huomioit myös muut museokävijät.
13. Museossa ei tarvitse olla täysin hiljaa, vaan voit myös kysyä ja keskustella, kunhan noudatat annettuja ohjeita. On kohteliasta myös pitää kännykkä kiinni tai äänettömällä museovierailun ajan.

Vierailun aikaehdotus

Vierailun ajaksi on käytössä toimintakortteja. Toimintakorttinpun voi antaa oppilasparille tai pienelle ryhmälle. Toimintakorttinpussa on tehtäviä kaikkiin näyttelyosioihin, joten oppilaat pitävät mukanaan saman nipun koko vierailun ajan.

Sisääntulokerros

Sapaussekä elää -mediateos n.10 min

Hiihdon henkeä -perusnäyttely n.25 min

- Vaihtoehto 1: Valkoiset toimintakortit tai
- Vaihtoehto 2: Tutustuminen näyttelyyn opettajan johdolla oheismateriaalin avulla

Pohjakerros ja toimintaosasto

Ryhmä jaetaan kahteen osaan. Puolet menevät toimintakorttien kanssa pohjakerrokseen ja puolet jäävät toimintaosastolle testaamaan mäkihyppysimulaattoria. 20 minuutin kuluttua osat vaihtuvat.

Toimintaosaston mäkihyppysimulaattori n.20 min

Sisulla sankariksi -erikoisnäyttely n.20 min

- Vaaleansiniset toimintakortit

Yläkerta

Tunteiden ilmailentoa -valokuvanäyttely n.20 min

- Toimintakorttien tunne- tai emoji kortti

Yhteensä n. 1 h 35 min

Aikataulut ovat ohjeellisia. Niiden noudattaminen on suotavaa silloin, kun museossa on samaan aikaan toinen kouluryhmä.

Sisääntulokerros

Hiihdon henkeä -perusnäyttely

Tutustutaan yhdessä oppilaiden kanssa Hiihdon henkeä -perusnäyttelyyn. Näyttelyn kiertosuunta on liukuovista myötapäivään!

Voit tutustua näyttelyyn joko vaihtoehto 1. tai 2. mukaan:

Vaihtoehto 1. Toimintakortit

Aikaa kuluu noin 40 min, sisältäen toimintaosaston ja mediateoksen.

- Ideana on kiertää näyttelyä etsien ja tutkien toimintakorttien (14 nippua) tuella. Korteissa on osittain samoja kysymyksiä, mutta ne ovat eri järjestyksessä eri korteissa, jotta ainakin aloittaessa ryhmät aloittavat eri kysymyksillä.
- Tarkoituksena on tutustua, pohtia ja tehdä havaintoja, ei etsiä ”oikeita vastauksia”. Opettaja voi halutessaan jutella löydöksistä esim. koulussa jälkeen päin yhteisesti. Korteja käytetään pareittain tai pienissä ryhmissä. Osassa ohjataan menemään tietyn esineen luo, osassa vitriinin saa valita kortissa kerrottujen ehtojen mukaisesti.
- Tehtävät ovat vaativuudeltaan erilaisia ja vievät eri pituisen ajan, joten ei kannata kilpailla siitä, kuka ehtii suorittaa suurimman määrän tehtäviä.

Ennen korttien jakamista

- Oppilaille kannattaa kertoa yhteisesti, miten museoesineistä saa tietoa: esineestä kerrotaan joko heti sen vieressä tai sitten lähellä olevassa tietotaulussa esineen kohdalla olevan numeron mukaisesti (näyttelytilassa voidaan katsoa esimerkki).
- Kannattaa varmistaa, että kaikki tietävät, mikä on ”vitriini”, sillä sanaa käytetään tehtävissä.
- Voitte tehdä näyttelyssä aluksi pikakierroksen yhdessä. Pikakierroksen tarkoitus on saada kuva siitä, millainen tila on ja mitä kaikkea siellä on. Pikakierroksen aikana ei kuitenkaan pysähdytä katsomaan tarkemmin, vaan pysytään liikkeellä koko kierroksen ajan.

Vaihtoehto 2. Tutustutaan näyttelyyn opettajan johdolla

Perusnäyttelyssä on nostettu esiin yhdeksän pääotsikkoa. Tarkemmat sisällöt ja tehtävähdotukset löydät seuraavilta sivuilta.

Suksien ja sauvojen historiaa
Hiihtäminen koulussa
Nykyajan hiihtäjän varusteet
Armeija suksilla
Kilpahiihdon eri vaiheet
Kisamuistoja
Mäkihyppyä tyylillä!
Kultaa ja kunniaa
Ampumahiihto ja alppilajit

Hiihdon henkeä opettajan johdolla

Suksien ja sauvojen historiaa

- Suomessa on pitkä ja luminen talvi, jonka aikana tiettömässä maastossa on ollut vaikea kulkea jalkaisin.
- Talviseen metsästämiseen ja paikasta toiseen siirtymiseen tarvittiin kulkuvälineitä. Suksi sopi tähän tarkoitukseen mainiosti.

Vertailkaa, miten muinaissuksi eroaa nykyajan suksesta. Huom! eripariset sukset (lyly ja kalhu) ja tasapitkät sukset.

- Sauvat: hiihtäessä on käytetty kahta tai yhtä sauvaa riippuen siitä onko ollut paljon muuta kannettavaa, ja siitä mikä matkan tarkoitus on (esim. yhdistetty keihäs-sauva jolla on metsästetty).

Hiihtäminen koulussa

- Vitriinissä on lasten hiihtovarusteita 1950-luvulta.

Vertailkaa varusteita tämän päivän varusteisiin.

Keskustelkaa esim. osallistuvatko oppilaat koulussa tai vapaa-ajalla hiihtokilpailuihin?

Käyvätkö oppilaat talvisin perheen kanssa hiihtämässä?

Nykyajan hiihtäjän varusteet

- Vitriinissä on nykyajan urheilijan tai aktiiviharrastajan käyttöön suunniteltu tekninen asu, joka lukee urheilusuorituksen aikana kehossa tapahtuvia muutoksia, jotka tallentuvat älylaitteelle.
- Tekniset asut ovat myös miellyttäviä päällä, koska ne hengittävät ja pitävät ihon kuivana.

Vertailkaa varusteita mediateoksessa nähtyihin tai läheisessä vitriinissä oleviin vanhempiin hiihtovarusteisiin ja niiden materiaaleihin.

Armeija suksilla

- Vitriinissä istuu armeijan sotilas tauolla. Sotilaalla on lumipuku päällään, jotta hän hiihtäessä erottuisi mahdollisimman vähän lumisessa maastossa.
- Armeijan lentojoukot käyttivät kokoontaitettavaa suksea, se mahtui paremmin lentokoneeseen kuin tavallinen pitkä suksi.

Kilpahiihdon eri vaiheet

- Ensimmäiset hiihtokilpailut Suomessa käytiin tasamailla kuten pelloilla, järven- tai merenjäillä. Tasamaahiihdossa suosittiin kapeaa ja pitkää suksimallia, jolla tähdättiin hyvään vauhtiin!
- Murtomaakilpailuja eli maastohiihtokilpailuja on järjestetty Salpausselällä jo miltei sadan vuoden ajan.

Kisamuistoja

- Vitriinin kisamuistoesineet on numeroitu ja selitykset löytyvät vitriinilasissa olevasta luettelosta. Esimerkiksi tässä kohdassa voi helposti harjoitella, miten museoissa löytää tietoa esillä olevista esineistä.
- Kisamuistot ovat tärkeitä muualta tulleille kisakävijöille.

Millaisia kisamuistoesineitä vitriinissä on? Keskustelkaa esimerkiksi kisamaskoteista.

Onko oppilaillla kotona jostakin urheilukisoista peräisin oleva kisamaskotti?

Onko joku vitriinissä olevista esineistä tuttu?

Mäkihyppyä tyyliillä!

- Lahden Hiihtoseura (LHS) on tunnettu menestyneistä mäkihyppääjistään. Mäkihyppy oli erityisesti lahtelaisen urheilulaji.
- 1950- ja 1960-luvulla lahtelaiset mäkihyppääjät esiintyivät viininpunaisissa pipoissa ja paidoissa, joista tuli nimitys ”punapaidat” (villapaita esillä vitriinissä).
- 1970-luvulta 2000-luvulle huippunimiä lahtelaisessa mäkihypyssä ovat olleet mm. Jari Puikkonen, Toni Nieminen ja Janne Ahonen.

Vertailkaa vitriinissä olevia varusteita tämän päivän varusteisiin. Valokuvista voi huomata, että vanhemmissa kisoissa hyppääjät eivät käyttäneet kypärää.

Hyppymäestä on hypätty Suomessa eri aikoina kolmella erilaisella tyyliillä:

- Alkuvuosina hypättiin pystymäkihyppytyylillä ja kädet edessä hyppytyylillä. Ilmalennossa laskijan asento oli pystysuora ja sukset osoittivat ylöspäin. Tasapainoa pidettiin yllä pyörittämällä käsiä.
- Aerodynaaminen tyyli kehitettiin 1950-luvulla. Ilmalennossa laskija oli rohkeassa etunojassa, täysin liikkumattomassa asennossa, kädet takana housunsaumassa tai joskus myös edessä. Tällä tyyliillä on hypännyt mm. Matti Nykänen.
- V-tyyli syntyi vuosien 1989 ja 1992 välillä. Ilmalennossa mäkihyppääjä levittää jalat v-asentoon. Tällä tyyliillä hyppyjen pituudet kasvoivat ratkaisevasti vaikka tyyliä pidettiin aluksi virheenä ja asentoa rumana. Tällä tyyliillä on hypännyt Toni Nieminen.

Voitte kokeilla eri hyppyasentoja.

Kultaa ja kunniaa

- Palkintovitriinissä on esillä hyvin erilaisia palkintoja, joilla urheilijoita on palkittu kautta aikojen. Esimerkkejä ovat mm. kello, rukiinjyvät, appelsiineja, lamppu, rahaa, pokaalit.

Keskustelkaa esimerkiksi siitä, millaisia palkintoja nykyään jaetaan (voitte vertailla jyväsäkkiä ja lusikoita nykyisiin rahapalkintoihin).

Ampumahiihto ja alppilajit

- Ampumahiihtovitriinissä on ampujahiihtäjä Mari Laukkasen (naimisissa Eder) hiihtoasu, sukset ja numeroliivi.
- Esillä on myös Mari Ederin ja Kaisa Mäkäräisen nimmarikortteja ja –tuotteita.
- Alppilajivitriinissä on esillä Peetu Piironen lumilauta sekä omatekoinen Suomen ja Euroopan ensimmäinen lumilauta!

Toimintaosasto

Toimintaosastolla tutustumiskohteena on mäkihyppysimulaattori. Laitteessa hypätään Lahden suurmäestä. Simulaattorissa kokeillaan, mistä asioista koostuu onnistunut mäkihyppytuloks. Kukin oppilas hyppää kaksi hyppyä peräkkäin.

Museon asiakaspalvelun henkilökunta avustaa ryhmää mäkihyppysimulaattorilla tarvittaessa.

Miten hypätään mäkeä?

Mäkihyppyssä on erityisen tärkeää oikea ajoitus ja ponnistusvoima.

1. Hyppyyn lähdetään joustamalla terävästi polvista alas. Hyppyrimäki lasketaan alas vakaassa kyykkyasennosta.
2. Hyppy suoritetaan juuri ennen hyppyrin nokkaa hypäten voimakkaasti ylöspäin (huom. ei siis eteenpäin).
3. Ponnistuksen jälkeinen liitovaihe tapahtuu seisomalla vakaasti paikoillaan paikoillaan
4. Liidon jälkeen laskeudutaan tekemällä telemark.

Pohjakerros

Sisulla sankariksi –erikoisnäyttely

Sisulla sankariksi –näyttely esittelee suomalaisen kilpahiihdon kultakautta 1950- ja 1960-luvulta 1970-luvulle. Näyttely kertoo kilpahiihtäjien valmennuksesta, kilpailuihin valmistautumisesta sekä median, yleisön ja urheilijan suhteesta.

Näyttelyssä tutustutaan kolmeen kokonaisuuteen

1. Harjoittelu ja ruokavalio
2. Takaseinällä olevat videot
3. Palkinnot ja kunniagalleria

Näyttelyyn voi tutustua koko ryhmän kanssa alla olevien tehtävien avulla tai toimintakorttinpussa olevan vaaleansinisen kortin avulla.

1. Hiihdon harjoittelussa voi kiinnittää huomiota siihen, että metsä oli tärkeä harjoittelupaikka ja esim. metsätyöt siksi hyvä päivätyö hiihtäjille. Hiihtoa ei siihen aikaan vielä pidetty ammattina.

Tutki vitriineistä, millaista ruokaa hiihtäjät söivät. Mikä oli suosittu tankkausjuoma kisan aikana?

2. Katsele ja kuuntele huoneen takaseinällä näkyvää videota vähintään pari minuuttia. Vasemmalla puolella on luettelo, johon on merkitty, mikä video on meneillään.

Vertaa videolla näkyvää tilannetta (esim. haastattelu, selostus) nykyisiin urheilusta tehtäviin juttuihin tai uutisiin. Mitä samanlaisia asioita videoissa näkyy, mitä erilaista niissä on?

3. Lasivitriineissä on entisajan hiihtäjäsankareiden saamia palkintoja ja käytävän toisella puolella on Pohjoismaisten hiihtolajien kunniagalleria (Hall of Fame).

Tutki vitriineistä, millaisia palkintoja mitalien lisäksi kilpailuista on saatu.

Tutustu kunniagalleriaan. Valitse 2 – 4 henkilöä ja tutustu heidän saavutuksiinsa (avaa luukku ja lue sen takana oleva teksti).

Onko voittaminen kilpailuissa sinusta tärkeää?

Mikä valitsemiesi urheilijoiden saavutuksista on sinun mielestäsi tärkein?

Yläkerta

Tunteiden ilmalentoa -valokuvanäyttely

Tunteiden ilmalentoa -näyttelyssä mustavalkoiset valokuvat avaavat näkymiä mäkihypyn historiaan 1920-luvulta aina 1990-luvulle asti, torniin kiipeämisestä aina palkintokorokkeelle saakka.

- Kautta aikojen mäkihyppyyn on liittynyt voimakkaita tunteita: iloa, toveruutta, ihailua, keskittyneisyyttä, jännitteitä ja jännitystä.
- Mäkihyppääjät olivat aikoinaan suuria yleisön sankareita ja heitä ihailtiin ihan niin kuin esimerkiksi tämän päivän menestyneitä jääkiekkoilijoita.

Tunne- ja emoji kortti

Toimintakorttini puissa on kolmantena kortti, jonka toiselta puolelta löytyy kirjoitettu tunne, ja toiselta puolelta emoji. Oppilaat lähtevät kiertämään näyttelyä ja asettavat oman korttinsa sen valokuvan alle, joka heidän mielestään vastaa kortin tunnetta tai emojiä.

Seuraavaksi lähdetään yhdessä kiertämään näyttelyä ja katsomaan minkäläisten valokuvien alle kortteja on kertynyt (huom! saman valokuvan alla voi olla erilaisia kortteja). Samalla kun kierretään yhdessä mietitään:

1. *Miten tunne tai emoji näkyy valokuvissa?*
2. *Miksi valokuvasta välittyy kyseinen tunne tai emoji?*
3. *Miten on harjoitettu mäkihyppyä (esim. tasapainoa ja ponnistusta?)*
4. *Kuka oppilaiden mielestä on tämän ajan urheilusankari ja miksi?*